

Ζ'.

Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὁ Σενάκ ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ κ. Γιδών Δοκουσκέ, διασήμου μέλους τοῦ δικηγορικοῦ σῶματος τῶν Παρισίων, ἐποιήσατο ἀνακάλυψιν φύσεως ὅλως διαφόρου, ἐν τῇ ὁποίᾳ οὐδεμία ὑπῆρχεν εὑαρεστος ἀποφίς.

— Κύριε κόμη, τῷ ἔλεγεν ὃ διάσημος νομογαθής, ὅφειλα νὰ σᾶς εἰδοποιῶσιν ὅτι τὸ ζήτημα δὲν εἶναι ὅσον νομίζετε ἀπλοῦν. Ἀνακεφαλαιώσωμεν, ἂν ἐπιτρέπετε, τὴν ὑπόθεσιν τὴν ὁποίαν φοβοῦμαι ὅτι οὕτε καν γνωρίζετε καλῶς.

Πρὸ πενταετίας βιομήχανοι τινες, καταδικευασταὶ ἀσθέστου παρὰ τὸ ἐν Ἀρδέσῃ κτῆμά σας, συνέλαβον τὴν ιδέαν τοῦ νὰ συνενώσωσι τὰ καταστήματα αὐτῶν εἰς μόνιμον ἐταιρίαν· συνέγραψαν λοιπὸν κανονισμόν, ἐξέδωκαν μετοχάς καὶ ὄνομασαν διευθυντὰς καὶ ιδρυτὰς μεταξὺ τῶν ὁποίων φυσικῶς κατελάβετε καὶ ὑμεῖς θέσιν ὡς προσενεγκών, ἂν οὐχὶ χρήματα, ἀλλὰ τὴν σπουδαίαν δωρεάν τῶν ὑμετέρων γηπέδων. Ἀκριβῶς τότε ἀνεχωρήσατε εἰς Ἰνδίας . . .

— Λοιπόν! διέκοψεν ὁ Σενάκ, ἃς μὴ ἐπανερχώμεθα ἐπὶ τὰ αὐτά· ἀπ' ἐναντίας τὴν γνωρίζω ἀριστα τὴν ὑπόθεσιν· ἡ ἐταιρία τῶν συνενδιαφερομένων τῆς ἀσθέστου, κατηνάλωσε τὰ κεφάλαιά της ἐντὸς δύο ἑτῶν, μετὰ τὴν πάροδον τῶν ὁποίων ἰδοῦσεν αὐτῇ ὅτι διὰ τῆς ἀπουσίας μου ἐγὼ τῇ προύξενησα δῆλα τὰ δεινά της, τούντευθεν δὲ ἐβάρυνεν εἰς τοὺς ὄμοις μου τὸ χρέος ἐκατὸν χιλ. φράγκων, ἄτινα καὶ δὲν ἐβράδυνα νὰ πληρώσω. Ἀλλά, εἰρήσθω μεταξὺ ὑμῶν, τοῦτο ἦτο μόνον σκαιὰ εἰρωνεία· διότι καὶ τὴν ζωὴν μου ἄν ἐδιδον εἰς τὴν ἐταιρίαν τῆς ἀσθέστου, πάλιν οὐδὲ ἐκατὸν σολαδίων κέρδος δὲν θὰ ἀδυνάμων νὰ παράσχω εἰς τοὺς μετόχους μου. Ἐπὶ τέλους ὅμως ἐπληρώσα καὶ δὲν παραπονοῦμαι καθ' ὑμῶν, διότι δὲν προελάβετε τοῦτο. . .

— Κύριε κόμη, ὑπέλαβεν ὁ Γιδών, θὰ εἴχετε ἀδικούν ἀν παρεπονεῖσθε κατ' ἐμοῦ, διότι σεῖς ὑπῆρχατε ὁ ίδιος ὑμῶν κατηγορος· νομίζω ὅτι ἀκούω ἀκόμη τὸν ἀντιδικόν σας :

«Κύριοι δικασταί, εἶπεν, ἐκεῖνον ὃν οἱ δυστυχεῖς πελάται μου μάτην ἔζητον εἰς τὴν θέσιν του κατὰ τὴν ὥραν τοῦ καθηκοντος καὶ τῆς ἐργασίας, ἐκεῖνον κ' ἐγὼ ζητῶ ἀπέναντί μου ταύτην τὴν στιγμήν, ἀλλὰ φεῦ! τὸν εὐρίσκω ὅσον κ' ἐκεῖνοι· εἰς αὐτὸν δὲ μόνον ἀπόκειται νὰ δώσῃ ὑμῖν λόγον τῆς διαγωγῆς του!».

Ο δικηγόρος ἀπήγγειλε τὸ ἀπόσπασμα μετά ζωορότητος ἐν τῇ χειρονομίᾳ καὶ τῇ στάσει τόσῳ γελοίας, ὡστε ὁ Ἀλέρτος δὲν ἀδυνάτη νὰ συγκρατήσῃ τὸν γέλωτα. Ἀλλ' ἀναλαβών τὸν φυσικὸν αὐτοῦ τόνον ὁ νομικὸς ἔξηκολούθησεν :

— Εκλαμβάνετε τὸ πρᾶγμα ὑπὸ ἔποιχν τοῖς πελάται μου κύριε, ἀλλὰ ἐπιστήσατε, παρακαλῶ, προσοχήν, μὴ ἡ τότε πολιτικὴ δίκη φανῇ ἐλαφρὰ ὡς νηπίου παιδιά πρὸ τῆς σημερινῆς πταισματοδικίας. Ο νόμος τρέφει πρὸς τοὺς ιδρυτὰς ἐταιριῶν δυσπιστίαν λίαν δεδικαιολογημένην ἐνίστε, διότι δὲν ἔχουσιν δῆλοι τὴν ιδικήν σας ἀγαθήν . . . εὐθύτητα. «Οχι μόνον τοῖς ἐπιβάλλει ὑποχρεώσεις αὐτητηράς ἀπ' ἀρχῆς τῆς ιδρύσεως, ἀλλὰ καὶ εὐθὺς ὡς διαπράξωσι τὴν

ἐλαχίστην παράδασιν τῶν νομικῶν διατυπώσεων, εὐθὺς ὡς ἔξαριθμαθῆ π. χ. ἡ ἔλλειψις καὶ τοῦ ἐλαχίστου κεργατίου καὶ τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς παραδόσεως τῶν χρημάτων, τετέλεσται! ἡ ἐταιρία ἐκμπορεύεται ἀπ' ἀρχῆς ὡς τέλους. Ο φίλος σας Καδαρού λοιπὸν διαβεβαιοῦ ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ περίπτωσις, ὅτι δῆλα δῆλη ἀσθετοπαραγγός ἐταιρία τῶν συνενδιαφερομένων οὐδέποτε ἔσχεν ἔννομον ὑπόστασιν· οὔτω: quod initiatur ab initio . . .

— «Ω, θεέ μου! ἀνέκραξεν ὁ Σενάκ: «ἡ ἐταιρία νομικῶν δὲν ὑφίσταται! . . .» νόστιμον καὶ τοῦτο! πῶς λοιπὸν ὑφίστατο ὅταν ἐκίνησε πάντα λίθον διὰ νὰ εἰσβιβάσῃ εἰς τὸ ταμεῖον της τὰς ἑκατὸν χιλιάδας μου! . . .

— Αὐτὰ εἶναι δικηγορικαὶ λεπτολογίαι· τὰς ἐπινοοῦσιν οἱ βέβηλοι μόνον λειτουργοὶ τῆς Θεμίδος· διότι ἐξ ίσου ἀληθεύεται ὅτι, ἀν ἡ ἐταιρία διελύθη, οἱ μέτοχοι δικαιοῦνται ν' ἀποσύρωσιν ἑκαστος τὸ καταβληθὲν ποσόν, ὅτε καὶ ἡ δίκη παραπέμπεται εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, εἶναι δὲ λελυμένη ἐκ τῶν προτέρων. Οι ιδυταὶ δῆλα δῆλα καταδικάζονται εἰς τὴν ἀπότισιν τοῦ κεφαλαίου, ἀποτελουμένου ἐκ τριῶν ἑκατομμυρίων, ἐκ τῶν ὁποίων ὄγκωδης μερίς, οὐχὶ διλιγωτέρα τῶν δύο ἑκατομμυρίων, ἀνήκει εἰς ὑμᾶς, καθ' ὅτι οἱ συνεταῖροι σας χάριν ποσότητος σπουδαίας κατέψυγον πᾶν εἰς ἐπαιτείαν. Ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν εὐρισκόμεθα ἀπέναντι τοῦ πταισματοδικείου καὶ περὶ χρημάτων δὲν πρόκειται· ἀν δὲ θεωρηθῆτε ως λειπόχρεως ἔνοχος ἀπατηλῶν διαδηλώσεων, σοὶ διανοίγεται πᾶν τὰς θύρας της ἡ φυλακή, ἀγαπητέ μοι πελάτα!»

«Ἐκ δευτέρου πᾶν ὁ Ἀλέρτος ἐκάγχασεν, ἀλλ' ἡ φαιδρότης αὐτοῦ δὲν ἔτοι πλέον ἀνέφελος,

— «Οχι, οχι! ἀνέκραξεν· οὐδέποτε μέχρι τοῦτο ἔθεσα τὸν πόδα πρὸ δικαστικῶν ὄμηρυθρων καὶ τῶν παρεπομένων ὄμηλων· οἱ εὐγενεῖς οὗτοι κύριοι ζητοῦσι τὸ δονούμα μου καὶ οὐδὲν ἀλλο· τί λοιπόν! ἄ, οἱ Παρίσιοι δῆλοι, θὰ ἐκλονίζοντο, ἀνκάνεις, ἔστω καὶ τῶν μαστίγων ὁ φύλαξ, ἐτόλμα νὰ μοῦ κατηγορήσῃ δολιότητα!

— «Αναμφιβόλως· ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν θὰ σᾶς δικάσῃ τὸ παρισιανὸν δημόσιον, ἀλλὰ τὸ πταισματοδικεῖον, ὅπερ εἶναι γνωστὸν ἐπὶ . . . σκεπτικισμῷ. Πόσον λυπηρὸν τὸ ὅτι ἐδέχθητε νὰ δικασθῆτε ἐν Παρίσιοι! δὲν ἐνοίσατε λοιπὸν ὅτι οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι κάτοικοι τῶν ὄχθων τοῦ Ροδανοῦ οὐδὲν ἀλλο ἐπεθύμουν τόσον ὅσον ἀνέξοδά τινα ταξείδια εἰς Παρίσιοι· Ἐνώπιον δικαστηρίου ἐπαρχιακοῦ οὔτε ἡ εἰδαγγελία καν τῶν ἀντιδικῶν μας θὰ ἐλαμβάνετο ὑπ' ὅψει· ἀλλ' ἐν τῇ πρωτευούσῃ τὸ ἐλάχιστον ὅπερ θὰ μᾶς προξενήσωσι κακὸν εἶναι τὸ νὰ μᾶς βασανίσωσιν ἀμειλίκτως.

«Ο κόμης οὐδόλως πλέον γελῶν, μετά τινος δυσχερείας συνετήρει τὴν ἀλαζονικήν πως πρεμίαν του, ἐκπληττόμενος, διότι ησθάνετο λεπτάς τινας σανίδας ιδρώτος ἀναβρυσάσας ἐπὶ τῶν κροτάφων αὐτοῦ ἀφ' ής στιγμῆς ποκουσε τὴν λέξιν «φύλακή», κατέπερ τοσούτῳ ἐπιχαρίτως λεχθεῖσαν ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς συνδιαλέξεως.

— Πόσον ώραία εἶναι ἡ ἐποχή μας! . . . ἀνέκραξεν. Ἐπὶ τέλους ὅμως, ἀγαπητέ, δὲν πρόκειται πᾶν

νά μ' ἐκφοβήσῃς ως ἔαν πίμπν παιδιόν· εἶμαι βεβαιώτατος ὅτι θὰ μ' ἀπαλλάξῃς τῆς ἀμυχανίας μου.

— Εἰπίζω ἐξ ὅλης καρδίας, καίτοι εὐρισκόμεθα ἀπέναντι ἀντιπάλου ἀμυνομένου λυσσωδῶς, ἀλλὰ καὶ παμπονήρου πρὸς τοῖς ἄλλοις. Ἀλλήθεια, ποῖον μέρος λόγου εἶναι αὐτὸς ὁ κ. Καδαρού;

— Ἀγρότης γείτων μου ἐν τῇ ἔξοχῇ, τοῦ ὅποιου διάπολος κατέκλεψε τὸν πάππον μου κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐπαναστάσεως.

— Μοὶ φαίνεται ὅτι μανιωδῶς ἀντεπεξέρχεται καθ' ὑμῶν, διότι ἀνακαλύπτω καὶ ἀλλο τι αἰσθημα ἐκτὸς τοῦ συμφεροντολογικοῦ, εἰς τοὺς τρόπους του.

— Νομίζω ὅτι εἶναι ἔξωργισμένος οὐχὶ τόδον κατ' ἔμοιο ὅσον κατὰ τοῦ προγόνου του, διότι μᾶς ἔκλεψεν ὀλιγώτερον ἢ ὅσον ἔδει ἐπιδεξίως. "Οσον ἀφορᾷ εἰς ἐμέ, τὸ ἔγκλημά μου ἀναμφιδόλως εἶναι τὸ ὅτι δὲν ὠδηγησα τὴν κ. Σενάκι πρὸς ἐπίσκεψιν εἰς τὸν οἰκιαν ταῦτην, πῆτις εἶναι καρπὸς τὸν ἴδικῶν μας οἰκονομιῶν.

— "Ε!... "Ε!... ἂν παρατηρῇ τις πάντοτε τὰ πράγματα ἐκ τοῦ σύνεγγυς!.. ὁ κύριος οὗτος εἶναι πλούσιος;

— Κατὰ τὰ φαινόμενα ναί· οἱ ήμίσεις τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς τῷ ὀφείλουσι χρονίατα.

— Κύριε κόμη, μία ιδέα! ἔαν ἐσυνθηκολογεῖτε πρὸς τὸν κ. Καδαρού;

— Ἀγαπητέ, ἀκούσατε με, δὲν σᾶς ἀποκρύπτω ὅτι ἡ φυλακὴ μοὶ ἀπαρέσκει σφόδρα, ἀλλὰ παρὰ νὰ φανῶ ἀρεστὸς εἰς τὸν ἔξοχότητα Καδαρού, προτιμῶ τὸν φυλακήν.

— Τοῦτο σημαίνει ὅτι εἶναι ἡ μεγίστη ἀφορούντη ἐκ μέρους ἀριστοκράτου τὸ ν' ἀναμιγνύνται εἰς ἐπιχειρήσεις ἐμπορικάς· διότι θάττον ἡ βράδιον ἀναγκάζεται συνήθως νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ Καδαρού καὶ οἰκονομικῆς καταστοφῆς. Καὶ ίδού πῶς ὁ κλονισμὸς οὗτος, τὸν διόποιον πολλοὶ προσποιοῦνται ὅτι δὲν ἐννοῦσι, κατήνεγκε κατὰ τῆς ἀριστοκρατίας κτύπον ἰσχυρότερον ἔτι ἡ καὶ αὐτὴν ἡ ἔξεγερσις. Ἡ ἐποχὴν μας σᾶς εἶδε, κύριοι, οι πτομένους εἰκῇ ἐν τῇ πολυρροίζῳ τύρῳ τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, τοῦτο δὲ εἶναι τὸ σπουδαιότατον ἐν τῷ αἰῶνι ἡμῶν γεγονός τῆς κοινωνικῆς συγχύσεως. Ἐπειδὴ δέ, ως ἦν ἐπόμενον, ἀπετύχετε, ὅλοι οἱ τυχόντες Καδαρού, οἱ ἐκατομμυριοῦχοι δημοκράται, ἀπὸ τῶν διόποιων ἀφίστασθε ἀλλοτε, ἥξιώθησαν πολλῶν ὑποκριτικῶν φυλοφρονήσεων, διότι ὅλοι οἱ δημοιοι ἡμῶν δὲν ἔχουσι τὰ νῦν τὰ δύον ὑμεῖς ἄκαμπτα. Ἀλλὰ δὲν θήκεσε μόνος ὁ καταναγκαστικὸς φόρος τῶν περιποιήσεων· ἡ ναγκάθητε προσέτι καὶ νὰ ἐργασθῆτε, κύριοι, πολλοὶ δέξ ἡμῶν ἐργάζονται καὶ δένενδότως ἀπὸ τῆς αὐγῆς μέχρι τῆς δύσεως. Τούντεῦθεν προέκυψεν ἡ κατάργησις οὕτως εἰπεῖν τοῦ ιπποτιδυοῦ, οὐ τὸ προνόμιον καὶ τὰς παραδόσεις διετήρει τέως ἡ ἐνεργὸς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εἰρήνης εὐγενίας ἀπογονήτουντεῦθεν προέκυψεν ἡ παντελής ἀπόρρηψις τοῦ ἔρωτος, συγκαταριθμούμενου μεταξὺ τῶν ἀπαρχαιωθέντων ἔθνων, ἀπόρρηψις ἀπορρέουσα ἐκ προοδευτικῶν τάσεων, ἔνεκα τῆς διόποιας στένουσιν πᾶν αἱ γυναικεῖς καὶ θυγατρέσις ἡμῶν, ἀναγκαζόμεναι οὕτω ν' ἀποβαίνωσιν ὑπεράγαν συμβιβαστικαὶ πανταχοῦ

καὶ πάντοτε διότι δὲν ἔχετε καιρὸν νὰ ἀσχοληθεῖ πλέον περὶ αὐτῶν!

— "Ω! ἀνέκραξεν ὁ Σενάκι· μοὶ ἐκλέψατε ἔνα τῶν ἀφορισμῶν μου.

Καὶ καταλιπών τὸν δικηγόρον ὁ κόμπος, ἐπορεύθη εἰς τὸν οἰκον αὐτοῦ, τὴν καρδίαν ἔχων βεβαρημένην ἐκ δεινῆς ἀμυχανίας, καθ' ὅτι κατενόει ὅτι ἐπέστη ἡ στιγμὴ τοῦ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Θηρεσίαν περὶ τῶν μᾶλλον ἢ πᾶτον ἀναποφεύκτων καταστροφῶν, αἰτίνες ἐπιπείλουν πᾶν τὴν τέως ζηλωτὴν εὔδαιμονίαν αὐτῶν.

Οὐδεὶς δύναται νὰ κατανοήσῃ ἀκριβῶς ὅποιαν πνημάτων θελήσῃ ἐν τῇ συνδιαλέξει ταύτη, καίπερ προσπαθήσας ὅσον οἰόν τε ὅπως μειώσῃ τὸν ἀλγεινὸν καρακτῆρα αὐτῆς. Ἡ Θηρεσία ἐπεδείχατο ἐν τῇ περιστάσει ταύτη διαγωγὴν ἀξίαν ἐαυτῆς· ἐφάνη δηλονότι πρεμούρος, ζωηρὰ καὶ ἀνωτέρα πάσσος μικροπρεπούσης συγκινήσεως· τούναντίον δὲ μάλιστα, ἡσθάνετο οἰονεὶ φαιδρόν τι συναίσθημα ἀνακαλύπτουσα ὅ τι οὐχὶ ἀληθῆς πόθος, ἀλλὰ δριμεῖα βιωτικὴ ἀνάγκη παρεκίνησε τὸν εἰς Παρισίους ἐπιστροφήν τοῦ συζύγου αὐτῆς. Ὁ δυστυχῆς ἐκεῖνος οὐχὶ πᾶτον ἐστερηθεὶς τοῦ ἀπαιτουμένου θάρρους ὅπως ἀποκαλύψῃ πρὸ τῶν ὄμμάτων αὐτῆς ἀλλην αὐτοῦ τὴν ἐκτασίν, πολλῷ δ' πᾶτον τὴν κατέδειξε πόσον ἡ χειρ τοῦ Καδαρού ἔδρα ἐν τῇ παρούσῃ περιπλοκῇ, τοῦθ' ὅπερ οὐδὲ εἰς ἐαυτὸν ποδύνατο καθαρῶς νὰ ὀμολογήσῃ ἀνευ αἰφνιδίου ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐρυθρίματος. Τὸ πρῶτον πᾶν οἱ δύο οἱ δύο οἱ σύζυγοι ἐπόθησαν ἀμοιβαίως τὸν λύσιν μονήρους συνεντεύξεως, ἐπιζητῶν ἐκάτερος ἀπομόνωσιν ἐντελῶν ὅπως ἀπαλλαγῇ πικρᾶς ἐντυπώσεως καὶ ἀφαιρέσῃ ἐπὶ στιγμὴν ἀπὸ τοῦ μετώπου τὴν ὑποκριτικὴν προσωπίδα, δι' ἣς τέως ἀπέκρυπτον ἀπὸ ἀλληλων τὰς διαβρωτικὰς ἀνησυχίας των.

H'.

Πληροφορήσας πᾶν τὸν σύζυγον αὐτοῦ ὁ Σενάκι περὶ τῶν ἐπαπειλουμένων τὸ μέλλον περιπτετεῖν, ἐσκέψατο ὅ τι κανονικῶς ἐρούμενος τὸν συζυγικὴν ἀλληλεγγύην, ἐπὶ πολλάς δ' ἐδομάδας ἡ Θηρεσία οὐδὲν πλέον περὶ τῆς ἐπικρατούσης δίκης ήκουσε. Οὐχὶ πᾶτον δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅ τι, ὡς ἀλλοτε, ἐπελανθάνετο καὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς, καθ' ὅτι οὐδεὶς ἀνθρωπος, ὁσονδήποτε τέλειος, δύναται νὰ τηρήσῃ ἀναλλοιώτων τὸ ηθικὸν αὐτοῦ σθένος καὶ θάρρος εἰτε πρὸ μικροῦ ἀκούσας καλλικελάδους μουσικῆς, εἰτε ἐπὶ δίωρον καταμελετήσας τὰς διαφόρους ἀπόψεις δίκης, ἀφ' ἣς θ' ἀπορρεύσῃ ἵσως οὐχὶ μόνον ἡ οἰκονομικὴ αὐτοῦ καταστροφή, ἀλλὰ καὶ ὁ ίλιωδης πιλόδες ὁ ἐπὶ τῆς τιμῆς τοῦ ὄντματος αὐτοῦ ἐπιρριθούσμενος.

Δυστυχῆς ἡ Θηρεσία πᾶν ὁργανισμὸς λεπτὸς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ εἰς τὰς ἐλαχίστας ἐννοίας ἐνεβάθυνεν ἐκάστοτε, ὥστε τινες πλάστιγρες ἀμφιταλατεύονται καὶ ὑπ' αὐτὴν ἔτι τὴν ἀερούφη τῆς μητρὸς πτέρυγα. Οὕτως αἰφνιδία τις χειρονομία, ἡ παρακεκινδυνευμένη τις λεξίς, ἡ ἀδιόρθατος παράτασις τυχαίου βλέψυματος, ἡρκουν δημοσίωσιν αὐτῆς ἐντυπώσιν ἀλγεινήν, ὁσάκις προύκειτο περὶ τοῦ σύζυγου αὐτῆς.

Τὴν ἀνησυχίαν δὲ αὐτῆς προύκαλει οὐχὶ οἰοσδή-

ποτε φόρος περὶ ἐλαττώσεως τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος τοῦ συζύγου της, ἀλλ᾽ οὐδέα ὅτι μεγάλη βεβαίως καὶ σοδαρᾶ εἶναι η ἀπό τίνος προκαταλαβοῦσα αὐτὸν θυμοδακῆς μέριμνα, πῆτις κατώρθωσε νὰ μεταβάλῃ αὐτὸν, ἔστω καὶ ὀλίγον. Ἀλλ᾽ ἀφ' ἑτέρου πορφωτάτω ἀπεῖχε τοῦ ν' ἀπευθύνη αὐτῷ καὶ τὴν ἐλαχίστην μομφήν, οὐχὶ δὲ τόσον δι' ἑαυτήν, ὅσον δι' ἐκείνον ἐθλίβετο, γινώσκουσα ὅτι ὁ σύζυγος αὐτῆς πικίστα ή πᾶς ἀλλος ήν παρεσκευασμένος πρὸς ὑλικοὺς ἀγῶνας ἐν τῷ πολυμόρχῳ σταδίῳ τῆς ἐπιγείου ζωῆς.

Θλιβερὸς ἦτο ὁ τρόπος δι' οὗ, καίτοι πιστεύων ὅτι κατορθοῖ ν' ἀποκρύψῃ τὴν λύπην αὐτοῦ, περιεπτύσσετο σιωπηλῶς τὴν Θηρεσίαν καθ' ἥν στιγμὴν ἀνεχώρει κάριν τῶν ἀτελευτῆτων ἐκείνων μετὰ τοῦ δικηγόρου αὐτοῦ συνεντεύξεων, καθ' ὅτι, ἀληθὲς εἰπεῖν, οὐτος ἐκ συστήματος ἐξεφράζετο δυσοιώνως πάντοτε, προσπαθῶν ἵνα ὑπεκκαύσῃ τὸν ζῆλον τοῦ πελάτου αὐτοῦ, ὃν ἔδειπε διατεθειμένον ὅπως ἐπαφήσῃ εἰς αὐτὸν μόνον ἄπαν τὸ βάρος τῆς διαδικασίας. Μετὰ μικρὸν ἡ Θηρεσία παρετήρησεν ὅτι ὁ σύζυγος της ἔπαισθε πλέον ὄμιλῶν περὶ οἰκογενειακῶν τινῶν σχεδίων, ἄτινα τέως ἀνέθρωσκον ὡς εὐάρεστος ποικιλίᾳ μέσφ τῶν ἔρωτικῶν αὐτῶν συνδιαλέξεων· οὐδεὶς πλέον λόγος ἐγίνετο περὶ ἔξωτερικῶν καλλωπισμῶν τοῦ γηραιοῦ πύργου, ή τοῦ ἀστικοῦ μεγάρου, οὐδεὶς λόγος περὶ τῶν δαπανηρῶν ἀπολαύσεων, ἃς ἀλλοτε προέτινε πρὸς αὐτὴν. ἀρνητικὴν σχεδὸν πάντοτε λαμβάνων ἀπάντησιν, οὐδὲ περὶ τῶν πολυπλόκων διαγραφούμενων φίλανθρωπικῶν συνδυασμῶν κάριν τῶν ἐνδεῶν καὶ πασχόντων, συνδυασμῶν, οἵτινες, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς πρώτους, μετὰ προθυμίας ἐγίνοντο δεκτοὶ ἐκάστοτε. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκοθεν ἐπιβαλλούμενης καὶ ἀμειώτου ἔτι διατελούσσης ἡγεμονικῆς πολυτελείας, ἐμάντευε τις ἐν τῷ βάθει τῆς διανοίας αὐτοῦ τὴν μέγαιραν ιδέαν τῆς «οἰκονομίας», ἵν τὸ δονοματικόν πάρευγον νὰ λαλήσωσι τὰ χεῖλον του, ὡσεὶ θὰ ἐκαίοντο ὑπ' αὐτοῦ. Ἐπεδιώκεν πῦρον ἐν παραβύστῳ τὴν οἰκονομίαν, αὐτός, διτις ἀνάθεμα προέφερεν ἀλλοτε κατὰ τῶν ἀπαισιών φράσεων τῶν κυκλοφορουμένων πῦρον ἐν ταῖς μαρασμῶδεσι τοῦ φθίνοντος αἰῶνος ὑμῶν λοισθίαις στιγμαῖς: «τοῦτο στοιχίζει πολὺ ἀκριβά· δὲν ἔχω καγόριν...».

Καίτοι ἀπέφευγον τὸ νὰ προβῶσιν εἰς ὄμολογίας πρὸς ἀλλήλους, ἥσθαντο νῷμας ἑαυτοὺς ταπεινουμένους, καθ' ὅσον διεβλεπον δύσημέραι ἐλαττούμενην τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, δύσημέραι ταραττούμενην ὑπὸ τοῦ ζητήματος τοῦ γυμνοῦ παντὸς γούτρου ἴσορροπίας καὶ εὐγενείας, τοῦ περιφροντέον καὶ καταπύστου πρὸ πάσης τρυφερᾶς καὶ μεγάλης ψυχῆς, ὑπὸ τῶν «χρημάτων» τέλος! Ὁ, πῶς θὰ ἐμειδῶν, μεθ' ὁποιας πικρᾶς εἰρωνείας θὰ ἐμειδῶν ἀτενίζοντες ἀλλήλους, ἔαν, ἐν τῇ ἐποχῇ, καθ' ἥν ἀντηγαπῶντο μηδόλως ἐλπίζοντες ὅτι θὰ ἐστεφανοῦτο ποτε ὑπὸ ἐπιτυχίας ὁ ἔρως των, ἀντίκει εἰς τὰ δάτα αὐτῶν η πρόσφροσις αὐτὴν:

«— Τὰ χρήματα» θὰ φίψωσι τὴν πρώτην ζοφώδη σκιάν ἐπὶ τῆς εὐθροσύνου χαρᾶς ἥν εἰς τὰς ψυχὰς ὑμῶν θὰ ἐνσπείρῃ τοῦ ὄνείρου ὑμῶν η πραγμάτωσις! . . .».

Φεῦ! πήγονταν εἰσέτι τότε ὅτι ὁ χρυσός ἐν τῇ ἐπικρατούσῃ σύμμερον διδργανώσει τοῦ κοινωνικοῦ

βίου εἶναι οὐχὶ πλέον γεῶδες μέταλλον, ὅπερ δικαιοῦται τις ἵνα περιφροῦ, ἀλλὰ ζωτικὸν στοιχεῖον ἀναπόθευκτον τέσσερα μᾶλλον καθ' ὅσον εύρονται ἀλανταχοῦ διακεχυμένον ὡς ὁ ἀνὴρ ὃν ἀναπνέομεγ.

Ἐφ' ὅσον μὲν ἀφθονοῦσιν εἰς ποσότητα ἀρκοῦσαν ὁ ἀνὴρ καὶ χρυσός, οὐδόλως εἰς αὐτοὺς προσέρχεται· ἀλλὰ καθ' ἥν στιγμὴν ἀρρονταὶ σπανίζοντες, αἱ βάσανοι ὑμῶν λαμβάνουσι γένεσιν. Τὸ ὑπὸ τῆς ἀσφυξίας ταύτης ἐπαπειλούμενον ὃν ταράσσεται, φυνάττει, ἀμύνεται, περιελιστεῖ μετ' ἀπελπισμοῦ εἰς πᾶσαν προστυγάνουσαν εὐκαιρίαν, ὡς ὁ πνιγόμενος περὶ τὴν ἄγκυραν καὶ ἐν τῷ σφραγῷ καὶ ἐνδελεχεῖ αὐτοῦ ἀγῶνι κατορθοῖ ἵνα συνθλάσῃ πᾶν κώλυμα . . . καὶ ιδού η στιγμὴ καθ' ἥν η ἥθική ἀξία ἐκπίπτει, η ἐνότης τῶν συζύγων διασπᾶται, οἱ ἀδελφοὶ διαμάχονται πρὸς ἀλλήλους, οἱ νιός ἐκστομίζει λόγους ἀναβιβάζοντας ἐπὶ τῶν βλεφάρων τῆς μητρὸς τὰ θερμόπικρα δάκρυα! Ιδού η στιγμὴ καθ' ἥν ἀναθρώπουσιν αἱ ἀδικοὶ καταγγελίαι, αἱ φιλοκίνδυνοι προτάσεις εὐρίσκουσι χῶρον ἐκτελέσθεως καὶ συνάπτονται συμφωνίαι συνενωθεῶς καὶ συνεργασίας ὑπὸ ὅρους ἐκπληκτικούς. Τίς δὲν ἔθριξε βλέπων τοὺς δυσμόρθους σπασμούς εὐγενοῦς φυσιογνωμίας, ἀναλλοίωτον ἄχρις ὥρας τηρησάσης τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς, ἀλλ' ἐν ἀκαρεὶ παραλλασθομένης ὑπὸ τῆς στειρεύσεως τοῦ ἀργυροῦ, οἷονεις ὑπ' ὁδυνηρᾶς καὶ ὀξείας κρίσεως; . . .

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἄνδρες ὡς ὁ Σενάκι εἰς κίνδυνον παρομοίας ἥθικῆς ἐκπτώσεως οὐδόλως ὑπόκεινται, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν πῦρον πορειαντοῦσα η κακεξία ἐκείνη η ὄχληρος καὶ ἀσφυκτική. Μέριμνα πικρά καὶ διαρκῆς πῆροισεν πῦρον ταράττουσα δύσημέραι τῶν ἀμοιβαίων τῶν δύο συζύγων στοργῆν, ἐπομένως δὲ δύσημέραι ἐπὶ μᾶλλον ἔξηναγκάζοντὸν ἵνα καταλείπωσιν ἀλλήλους μόνους ἐν τῇ πικρίᾳ των, αὐτοῖς, οἵτινες τέως κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς βιωτικῆς ἀσφαλείας, οὐδέποτε ἀπεχωρίζοντο. Τάλαινα Θηρεσία! Ὡ, ἀν τούλαχιστον πῦρονατο καὶ νῦν νὰ διέρχηται τὰς ὥρας τῆς μονωθεῶς ἐν τῷ γλυκερῷ τῆς ἤξοχῆς ἡρεμία, η ὑπὸ τὴν στέγην τῆς πικρᾶς τοῦ πύργου αἰθούσης, ράπτουσα ἀμφιέσεις χάριν τῶν ἐνδεῶν καὶ ἀκροωμένη τῆς συντρόφου Ἀγγλίδος, πῆτις ἀνεγίνωσκεν ὑψηλοφρώνως πρὸ αὐτῆς! ἀλλ' εὐρίσκετο πῦρον ἀναμεμιγμένη μετὰ τῆς τυγχαζούσης κοινωνίας, πῆτις, καίτοι πολλάκις μένει ὅλως ἀπαθής πρὸ τῶν δεινοπαθημάτων τοῦ πλησίον, ηξίου πῦρον ἵνα οἰκτείρῃ αὐτὴν μεθ' ὑφους συμπαθείας οὐχὶ ἀμίκτου τόνου τινὸς αὐτηπρᾶς κατακρίσεως.

— Η δυστυχὴ νέα! ἔλεγον αἱ ἐπικληροὶ χῆραι· ὅποιον φρικῶδες μέλλον! ἄ! . . . συνοικέδια συναπτόμενα ὑπὸ τοιούτους ὅρους ἀφεύκτως θὰ καταλήξωσιν εἰς τέλος λυπηρόν! . . .

Αἱ δὲν ὑπανδροὶ, δὲν τὰ συνοικέδια είχον πῦρον καταλήξει λυπηρῶς ἐνεκα διαφόρων ὅλως αἰτίων, πολλῷ δισταστικωτέρων καὶ μᾶλλον προσωπικῶν, ἔλεγον θρηνωδῶς, φιλαρέσκως στενάζουσαν.

— Δὲν θ' ἀπολαύσῃ ἐπὶ μακρὸν τὴν εὐδαιμονίαν της.

Οἱ ἄνδρες ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰς μᾶλλον η πττον συμπαθεῖς παραμυθίας, ἃς ἀπέτεινον πρὸς τὸν Σενάκι,

έπανελάμβανον πάντοτε, ύπό αλλην διώρθην, τάς ιδέας τοῦ Δουσουκέ.

— Έσαιεὶ λοιπὸν θὰ κηρύξτητε ἡ κοινωνία συστηματικὸν πόλεμον διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου κατὰ τοῦ εὐγενοῦς, ὅστις τυχὸν ἐπεθύμησε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν μυχανικὴν ιδιοφυίαν του; κατὰ τί λοιπὸν βλάπτει ὁ ἀριστοκράτης τὴν ἑταῖριαν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων (francs maçons), τοὺς δημοικάτας ἢ τοὺς Εθραίους, ὥστε νὰ γείνῃ ἄξιος τοῦ μίσους αὐτῶν;

Ἡ κ. δὲ Σαβορναί, καίπερ μυδόλως ἔγκαταλειπουσα τὸ ἔργημπτηρον αὐτῆς, ἔγνωσιζεν δύμως καλλιλογίαν ἢ πᾶς ἄλλος τῶν Παρισίων κάτοικος, τὰς ἑκάστοτε διαδιδομένας φήμας περὶ τῶν ἀνεψιῶν αὐτῆς, τοὺς ὅποιους ἡμέραν τινὰ μετεκαλέσατο ἐδεπευδόμενως. Οὕτοι προσῆλθον νομίζοντες ὅτι θὰ εὑρώσει τὴν θείαν αὐτῶν κατατεταραγμένην σφοδρῶς ὑπὸ τῶν κοινωνικῶν περιπτετειῶν τῶν προσφιλῶν θετῶν τέκνων της, διότι ἄλλως τε διδέποτε καθ' ὅδον τὸν μακρὸν αὐτῆς βίον εἶχεν ὑποπέδει εἰς δεινὰ τοιαύτης φύσεως. 'Ἄλλ' ἥπατῶντο' ἢ ἀγαθὴ μονοχῇ μετὰ μεγάλης ἡρεμίας ὑπεδέξατο αὐτούς, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ιδιωτικοῦ αὐτῆς συμβούλου, πτοι τοῦ περιωνύμου Σαμπενούά, ἀνδρὸς πολυωρχόλου καὶ μονονουσχί παντεπιστήμονος, ὅστις συνάπτει ἐπὶ τὸ αὐτὸν καθηκόντα τοσαῦτα καὶ τοσοῦτον διάφορα καὶ ἀντίθετα ἐτί πρὸς ἄλληλα, ὥστε πρὸ διάφορα καὶ τοσαῦτα καὶ τοσοῦτον διάφορα καὶ τοσαῦτα πάσι τις διερωτᾶται πᾶς κατορθοῦσι νὰ εὑρισκωσιν ἐτὶ ἐργασίας οἱ λοιποὶ τῶν Παρισίων κάτοικοι.

Ο Σαμπενούά ἥπτάσθη σταθερῶς τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα περὶ τὸ ἔξικοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος, ἔγκαθιδρύσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τὸν ὅποιον ἐπεθύμειν ἀποκαταστῆσῃ, ἐν τῷ διασῆμῳ ἐν τῇ Πρωτευούσῃ δικηγορικῷ γραφειῷ του. Ὡν γερουσιαστής, πάλαι πρεσβευτής, ἑταῖρος τῆς Ἀκαδημίας, μέλος τῆς ἐφορίας τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης καὶ ἐπίτροπος τῆς διοικείας αὐτῆς, εἶναι συγχρόνως εἰδικός εἰς τινὰς δικονομικὰς ὑποθέσεις ὃν ἢ λύσις παρουσιάζει δυσχερείας ἀπελπιστικάς. Αὐτῷ καὶ μόνῳ πάντοτε ἀπόκειται τὸ λεπτεπίλεπτον ἔργον τῆς συμβιλιώσεως συζύγων, ὃν αἱ μυθιστορικαὶ ἔριδες ἀνά σύμπασαν τὴν Εὐρώπην διεσάλπισθαι, ἢ ἢ ὑποθήρηξις οἰαςδηπότε μεγάλης ἑταῖριας παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ βαράθρου εὐρισκομένης, καὶ ἀπειλούσης νὰ συνκλονήσῃ τὸ σύμπαν διὰ πολυνόρων πτώσεως. 'Ἄλλ' ὑπὸ τὸ βαρύ τοῦτο ἄκχος τῶν ἔξιμοιογήσεων, τῶν εὐθυνῶν καὶ τῶν πολυυμερῶν ἀνησυχῶν, αἴτινες θὰ ἥδυναντο νὰ προκαλέσωσι τὸν ἔξικτέρου θάνατον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς συνήθους τινὸς θνητοῦ, ὁ πανδαλὸς οὗτος ἔχει πρεμον τὴν κυκλοφορίαν φέρων ιδιάζουσάν τινα ἕκφασιν χονδροειδοῦς πως εὐεξίας ἐπὶ τοῦ προσώπου, τοῦ ὅποιον ἢ θολὴ διάχρωσις συγχέεται μετά τῆς βαθείας καὶ ἀμφιβόλου τῆς κόμης καὶ τῶν παραγναθίδων χροιᾶς. Τοιοῦτος εἶναι ὁ γενικός ἄλλ' εὐκρινῶς διαγραφόμενος ἀπεικονισμὸς τοῦ ἀνδρός, ἀπεικονισμὸς δέξιος τῆς χειρὸς καλλιτέχνου, ὅστις, φειδωλὸς τοῦ τε χρόνου καὶ τοῦ κόπου αὐτοῦ, διὰ μιᾶς μόνης τοῦ χρωστήρος αὐτοῦ γραμμῆς ἀναπαρίστησιν ἀσφαλῶς τὴν ὅλην τοῦ προτύπου μορφήν. 'Ἄλλ' οὐχ ἥττον μὴ ἐμπιστευώμεθα εἰς τὴν ἔξωτερην ἀποψίν.

Ζωηρὰ ἀστραπὴ διακαοῦς περιεργίας ἐσελάγισεν ἐν τῷ βλέμματι τοῦ νομομαθοῦς ὅτε εἶδε εἰσερχομένην

τὴν κόμησαν. Ἡγέρθη, ὑπεκλίνατο μετὰ σπουδῆς καὶ ἐκάθισε πάλιν, ἀπέτεινε δὲ πρὸς αὐτὴν τὰς ἀναγκαῖας ἐρωτήσεις μετὰ ψυχρᾶς συντομίας τοιαύτης, ὥστε θὰ ἐνόμιζε τὶς ὅτι ἀπευθύνεται οὐχὶ πρὸς ἐπαφρόδιτον καὶ εὐγενῆ γυναῖκα, ἀλλὰ πρὸς ἄμοιρον πάσης χάριτος καὶ παντὸς θελγήτρου πελάτιδα. Ἐν διαστήματι πέντε μόλις λεπτῶν κατήστησεν ἀνακεφαλιώσιν τῆς δίκης τόσῳ εὔκρινῃ καὶ βαθείαν, ὥστε μικροῦ δεῖν ἔχειροκρότει αὐτὸν ὁ Ἀλέρτος, ὅστις χάρις εἰς αὐτὸν διέβλεπεν πῦρ ἐν τῷ ὑποθέσει ταύτη σημεῖα, ἀτινα ὁ Δουσουκέ δὲν εἶδεν ἢ δὲν ἔξεθηκεν αὐτῷ μέχρι τοῦδε ἐν ταῖς καθημεριναῖς σχεδίον μετ' αὐτοῦ συνεντεύξεσιν. Ἐν συνόλῳ ἢ γνωμοδότησις τοῦ Σαμπενούά ὑπῆρχεν ἀριστομαντικὴ οὕτως εἰπεῖν, ἐφάνη δὲ οὗτος ὡς αἰσιόδοξος ἵατρὸς τῆς ἀσθενείας πῦν τέως ἔτερός τις ἀπαισιόδοξος ἐθεράπευεν, ὡς εὐελπίς, τοῦ ὄποιους ἢ διάγνωσις εἴτε εἰλικρινής, εἴτε προσπεποιημένη κατά τι, ἐπέχυσε γλυκεῖαν παρηγορίαν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τριῶν ἀκροατῶν. Ἔπειτα δὲ ἀποκαιρετήσας, περιειργάσθη τελευταῖον τὴν κόμησαν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν διὰ γοργοῦ βλέμματος, καὶ ηρώτησεν οἷονεὶ παραδεδομένος εἰς ιδίας σκέψεις:

— . . . Γνωρίζετε τὸν Μοντουσό;

— "Οχι, ἀπίντησεν ἐκείνην διανοίγουσα τοὺς μεγάλους ὄφθαλμούς της· ποῖος εἶναι;

— 'Ο πρόεδρος ὅστις θὰ ἐκδικάσῃ τὴν ὑποθέσιν σας, ἀλλὰ τι λέγω· πῶς θὰ ἥδυνασθε νὰ τὸν γνωρίζετε, ἀφ' οὗ αὐτὸς μετὰ τόσων καθ' ἐκάστην σχετίζεται;

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Σαμπενούά τὸν λόγον ἔλαβεν ἡ κ. δὲ Σαβορναί.

— Τέκνα μου, τοῖς εἴπε, δὲν εἴσθε τόσον ἀσθενεῖς σόδον ἐνόμιζον κατόπιν τῶν σόδων πικουσα, καὶ πολὺ σπειρόνδουσιν οἱ καλοί μας φίλοι νὰ σᾶς ἐνταφιάσωσιν· ἀλλὰ πταίστε σεῖς! σᾶς νομίζουσι τεθνεάτας, διότι δὲν σᾶς βλέπουσι συνεχῶς. 'Ακουσε λοιπόν, ἀνεψιά μου, πιγιδλήθητι ωραίαν ἐσθῆτα, διάτρεξον τὰς αἰθούσας καὶ ἐν παρδόφι μεταξὺ δύο φιλομειδῶν χαριτολογιῶν ψιθύρισιν πρὸς τοὺς τυμπωρύχους τούτους ὅτι εἶναι ἀνόντοι. Καὶ σύ, ἀνεψιέ μου, ἐπανελθε εἰς τὸν κύκλον σου, καὶ κατόρθωσον ὥστε νὰ προενεχθῇ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ἢ ἀθώωσίς σου· τοῦτο δὲ θὰ ἐπιτευχθῇ εὐχερέστατα, μόλις ἀναφθῇ τὸ δεύτερον σιγάρον, καθ' ὅτι ὁ ἐντιμότατος κ. Καδαρού δὲν θὰ ἔχῃ βεβαίως τὸ εὐτύχημα νὰ παρευρίσκηται εἰς τὴν ὅμηρυγιν. Τὴν ἐπιοῦσαν διακόσιοι νομομαθεῖς θὰ ἥναι πεπεισμένοι ὑπὲρ σοῦ περισσότερον ὃ δύναμις Γοδών, πρὸ πάντων δὲ θὰ ἥναι περισσότερον ἢ ἐκείνος βέβαιοι περὶ τῆς ιδίας αὐτῶν ἀξίας. 'Ιδού ποια εἶναι ἢ ωφελημότης τῶν κοινωνικῶν σχεσιῶν: εἶναι καλὸν αἱ ἀρχαὶ νὰ μάθωσιν ὅτι η κοινὴ γνώμη ψηφίζει υπὲρ σοῦ, καὶ βεβαίως θὰ τὸ μάθωσι, διότι η Δικαιοσύνη εἶναι μὲν τυφλή, ἀλλ' ὅχι καὶ κωφή.

Κατὰ τὴν ἀπέλευσιν ὁ Ἀλέρτος εἴπε πρὸς τὴν Θηρεσίαν:

— Μετὰ θαυμασμοῦ βλέπω ὅτι η θεία σου γνωρίζει τὸν κόσμον κάλλιον ἢ ήμετις.

— Πάντοτε ἀκούω διαβεβαιούμενον ὅτι οἱ ξένοι γνωρίζουσι τοὺς Παρισίους κάλλιον ἢ οἱ Παρισιανοί, ἀπίντησεν ἐκείνην.

Ἐύπειθῶς ὑπείκουσα εἰς τὰς διατάξεις τοῦ χρ-